

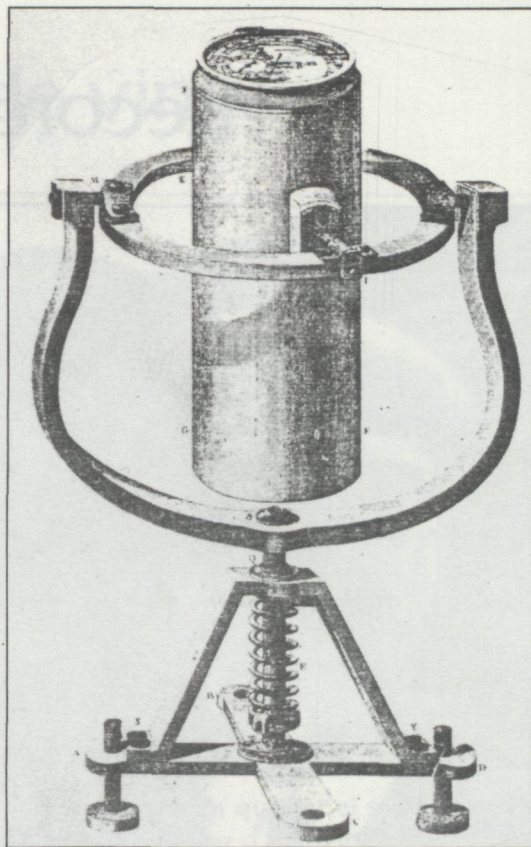
Esbossos

per SHARK

Des de temps molt antics els audaçs marins que s'atrevien a travessar els oceans amb elements molt rudimentaris basaven el càlcul de la seva derrota en la latitud, una observació coneguda d'ençà d'èpoques remotes; tota la resta consistia a totalitzar rumb i distàncies, cosa que representava grans i perillosos errors en la longitud que es posaven de manifest sobretot en les recalades. Resumint, es navegava gairebé complint al peu de la lletra el ben conegut i vell proverbi de "Paral·lel corrent, terra trobant".

Amb molts pocs avenços s'arriba a començaments del segle XVIII, concretament al 1714, data en què el govern anglès va establir un premi de vint mil lliures esterlines per a qui sol·lucionés un mitjà de trobar la longitud amb una aproximació de mig grau, és a dir, unes trenta milles, si es navegava per l'Equador. Aquest guardó va ser atorgat a un rellotger aficionat anomenat Harrison, que el 1772 va presentar el seu rellotge de precisió, dit cronòmetre, que marcant l'hora d'un primer meridià i comparant-la amb l'hora de bord resolva aquell tan enutjós problema sense necessitat de càlculs enfadosos.

El gran navegant i descobridor Cook va tenir ocasió en els seus viatges de confirmar sense cap mena de dubte el nou sistema, que amb poques variacions perdura avui dia, malgrat els nous avenços de l'electrònica, i molt particularment de l'anomenada navegació per satèl·lit, ja que per molt exactes i eficients que siguin els resultats que s'aconsegueixen, no és prudent aconsellar el desterrament dels dos pilars clàssics que són el cronòmetre i el sextant.

Rellotge marí de Berthoud. Va ser experimentat el 1768 a bord de la fragata francesa Isis.

I aquí s'escau de citar el cas de la pregunta que es va fer a un professor i que deia així: "Quina és més pràctica i exacta, l'agulla magnètica o la moderna agulla giroscòpica?". La resposta fou molt encertada: "Es més pràctica i exacta la giroscòpica, però sempre que al seu costat hi hagi l'agulla magnètica". Sense comentaris.

La cultura popular

per Sol Indurain.

La cultura popular és un món íntimament lligat a la comunitat humana que la sustenta. La cultura acadèmica es pot permetre el luxe de fragmentar-se, d'internacionalitzar-se, d'estandaritzar-se. La cultura popular no. Es formada pel conjunt de coneixements de tota índole, pautes i normes de comportament, productes simbòlics i materials, que una comunitat transmet als seus membres de generació en generació. La cultura popular és l'instrumental que l'individu rep per a viure. I és per això que la cultura popular ha de ser arrelada, s'ha d'adaptar a les necessitats, a les particularitats de cada comunitat, de cada poble, de cada contrada.

La cultura popular no és, doncs, un saber de segona, una ombra, una projecció de la cultura acadè-

mica com podria semblar si la identifiquéssim amb reculls fragmentaris i desarrelats. La cultura popular és ni més ni menys que les formes de vida d'una comunitat concreta i tangible. Tot allò que compon aquestes formes de vida des de la transformació del medi, les cases, les eines i atuells, els oficis, les normes i pautes de conducta, els valors, les creences... tot és expressió d'aquesta cultura popular.

Vista així la cultura popular és històrica i actual, interdisciplinària i, en un primer moment, estrictament local, gairebé familiar.

Històrica perquè amb ella intentarem entendre com vivien —pensaven, menjaven, treballaven, jugaven...— les generacions que ens han precedit d'una manera més immediata i de les quals podem obtenir testi-

moni oral. Actual perquè, se'ns presentarà espontàniament la necessitat de comparar aquestes formes de vida amb les nostres pròpies. Interdisciplinària perquè per entendre com vivien els nostres avis haurem de tocar de tot: els conreus, els oficis, les rondalles, les cases, els jocs, els objectes...

Avui, el colleccionisme i un cert gust pel passat han fet que molts dels objectes arraconats uns anys per l'eufòria consumista, siguin ara motiu de compra-venda amb un cert volum de negoci. L'atenció que desvetllen s'ha obert camí per la via de l'economia i els objectes quotidians s'han convertit ara en bibelots decoratius o en peces de colleccionista.

Els objectes han estat pensats i elaborats per un univers de cultura que els fa servir. La manera de procedir per assolir d'utilitzar-los de manera quotidiana i quasi automàtica ha conformat un sistema de vida.

Els artesans de manera reservada i segons unes directrius no escrites han fet, en el decurs de la història, múltiples objectes per a totes les activitats de la vida. Els objectes així elaborats són els que un cop for-

maven part d'un col·lectiu conformaven i, a voltes modificaven, el costum.

De manera pacient i meticulosa, d'un conjunt determinat d'objectes, en descriurem l'una darrera l'altra totes llurs característiques: matèria, pes, mida, color, forma, ús, etc. Després, un cop ben esmicolades les peculiaritats, ens interroguem sobre el seu origen, sobre l'economia i les situacions de la comunitat que els ha produït i usat. Si hem procedit amb cura, aquests objectes ens donaran respostes a partir de les seves qualitats. Respostes sobre el medi en el qual s'han trobat, sobre la tecnologia emprada, el marc econòmic, l'estatut jurídic, etc.

Per mitjà dels objectes que podem trobar en una cambra o un cobert podrem estudiar l'evolució històrica del treball a pagès, l'avenç tecnològic en els últims cent anys, la situació de la dona, l'educació dels infants, etc. Ben entès que sempre s'ha de treballar amb objectes reals i a poder ser en el seu context propi.

Fer-ho en un museu pot ser una alternativa acceptable.

Inventari dels bens de Pau Carrau, pescador (1730)

per Josep Samon i Forgas.

Els inventaris de bens fets per qualsevol motiu acostumen a ser molt il·lustratius de les formes de vida en l'època del seu aixecament. L'inventari dels bens de Pau Carrau, pescador, realitzat uns dies després de la seva mort, l'any 1730, i conservat a l'Arxiu Parroquial de Vilassar de Dalt (en endavant APV.), ens mostra molt clarament com vivia una família que podem considerar de tipus mig en aquella època.

Abans, però, de transcriure i comentar aquest Inventari vull fer una petita ressenya de la família Carrau.

El primer Carrau que consta a l'APV. és JOAN CARRAU *pescador habitant en dita parroquia de Vilassar*, el qual es casà l'any 1651 amb MARIA AGNA STRANY. Joan Carrau no era *natural* de Vilassar, i en la partida del seu casament no consten ni els noms dels seus pares ni de quin indret procedeix. L'any 1651 ens trobem a les acaballes de la Guerra dels Segadors (1640-1652). En aquell moment són freqüents els matrimonis entre noies d'aquí i nois francesos (segurament soldats). El cognom "Carrau" ens fa pensar en una possible ascendència francesa. En la situació anormal de guerra que es vivia en aquell moment, no és d'estranyar que pocs dies després de la celebració del matrimoni trobem anotat el bateig del primer fill.

D'aquest casament en nasqueren 5 fills i dues filles. El primer fill, Jaume Carrau, pescador, nat el 1651, casà amb Margarida Vehils aproximadament el 1685 i tingué nombrosa descendència. El fill 4rt. GENIS CARRAU, nat el 1658, també pescador, casà amb EULARIA LLENES el 1680. D'aquest matrimoni en nasqueren 10 fills: Joan el 1681; Pau el 1682;

Maria el 1684; Eularia el 1686; Maria Agna el 1689; Miquel el 1691; Maria Angela el 1695; Joseph el 1697; Genís el 1701; i Salvi el 1702.

El fill segon de Genís Carrau i Eularia Llenes, PAU CARRAU, igualment pescador, contragué matrimoni amb CATERINA CASANOVES el dia 27 de febrer del 1718. Tingueren tan sols 3 filles: Eularia el 1719; Caterina el 1723 i Maria Rosa el 1726. Pau Carrau morí el dia 8 d'abril del 1730, a l'edat de 47 anys. La seva vídua prengué inventari dels bens el dia 9 de maig següent.

PAU CARRAU, com hem pogut observar, pertany a la tercera generació Carrau establerta a Vilassar de Mar.

Passem ara a comentar l'inventari que ens ocupa. El podem dividir en quatre parts que es diferenciï per si mateixes. En primer lloc trobem l'habitable amb els estris normals de qualsevol casa i alguns d'específics de la casa d'un pescador, junt amb "6 tonells buïts i 2 barrils usats" segurament per a vi. Segonament es descriuen els bens trobats en una "Cambra", senyalant la roba de la casa i les peces de vestir. En tercer lloc la barca i els estris per anar a pescar. I finalment els "bens immobles" formats per una vinya junt a la casa i una altre a mitges amb el Marquès de Moja, llavors senyor del Castell de Vilassar, el qual ens indica la doble dedicació de Pau Carrau, a la pesca i al cultiu de la vinya.

En la transcripció de l'Inventari s'ha conservat la grafia original quasi totalment. Com que algunes expressions usades poden ser difícils d'entendre avui, he posat un petit vocabulari al final.

La transcripció és com segueix: